

Ostale so mačke in otroške igre

- Zveza društev igre Pandolo Slovenije skrbi za ohranitev kulture dediščine
- Glavni krivec, da je pandolo izginil z istrskih trgov in ulice bil razmah televizije

Vse, kar se pri tej igri potrebuje, sta lesena palica (maca) in na oben strani ošiljen košček lesa (pandolo).
(FOTOGRAFIJE: NATASA ČEPAR IN ZVIZA
DRAŠTVEK HERT PANDOLO SLOVENIJE)

Kamni na istrskih ulicah in trgi so idealna podlaga za to igro.

ZGODOVINSKI okoliščine so botrovale dejstvu, da v času otroštva (tamp nekje do leta 1960) ob nekdanji Cesti JLA in na Piazza Derin ter v bližnjih koprskih ulicah ni bilo kratkohlačnega junaka, ki bi znal po italijskem kaj drugega kot pozdraviti in zakleti: smo pa pobirali 'čikliste po ostarjali', v 'šure' zavajali podobice iz 'gornjalinov', zbijali 'čimke s patakoni', se vozili s 'patino' in vozički na 'balinjere', zbirali zarjavle konzerve za 'tokačavo', skakali na hrte vrstnikov pri 'Kafe', tlačili v žve listi za 'semperverde' in občasno razbilki kakšno šilo s 'pandolom'. Z mačkami, ki so pustile mlade, so v mestu ostale tudi otroške igre, »piše

Franko Hmeljak v knjigi Pandolo. Prav Hmeljak je skupaj z društvom Capris, ki si je zadalo za nalogo oživljevanje Kopra, pred dvemesetletjem oživil tudi igro pandolo, ki je od lani uvrščena v register žive kulturne dediščine in pridobila priznance tudi v drugih delih Slovenije. Minuli konec tedna je v sodelovanju s Slovenskim etnografskim muzejem potekal prijetljiki turnir pandola v Ljubljani.

Nova generacija igralcev

«Pandolo igram že od maleda, pravi 24-letni Martin Stražar,

iz Kopra, predsednik Zveze društev igre Pandolo Slovenije, sicer pa doktorski student fakultete za računalništvo in informatiko v Ljubljani. V svet pandolo ga je uvedel oče Božo, eden izmed pobudnikov obnovitve te igre, ki naj bi sicer segala v srednjevščini če. Še prej je Martin udeležil svojega prevega otroškega turnirja v pandolu (ta je del enega izmed osmih turnirjev, ki tvorijo državno prvenstvo). Pred petimi leti pa je očetu seba zbral ekipo, ki je pozneje ustanovila Kulturno-sportno društvo Dolga

V sklopu turnirja za praznik sv. Nazarja v Kopru, enega izmed osmih turnirjev, ki sestavljajo državno prvenstvo pandola, je tudi otroški.

Štorija, »Prvenstveno nam gre za oživljevanje dediščine, a gre tudi za šport, ki ga lahko izvaja vsak, ne glede na telesno pripravljenost, saj je odlično tehnično znanje,« razlagata. Kot pravi, je občutje, »čo pravilno zadeni pandolo v zraku, da odleti tudi 50 metrovdaleč«, izjemen. »Tudi pravila so povsem preprosta,« dodata. Vse, kar se pri tej igri potrebuje, sta lesena palica (maca) in na oben strani ošiljen košček lesa (pandolo).

Površina podobnost z bežbojdom

Podobnost pandola z bežbojdom ali kriketom je po sogovornikovih besedah le v tem, da gre za moštveni sport (pri pandolu, kot se igra danes, so trije igralci v vsaki ekipo), pri katerem se uporablja palica in neke vrste žoga. Slednjo poskuša ekipa, ki napada, spraviti čim dalej v igrošče (ozroma če), ekipa v obrambi pa ji poskuša to preprečiti. »Od tod pa so pravila različna,« pojasni sogovornik. Kamni na istrskih ulicah in trgi so idealna podlaga za to igro, ki zahteva večino udarca z maco

po ošiljenem delu pandola – da ta poskoči – in nato vrnoviti udarec (pandolo) v zraku. V zadnjem času se igralci v obrambi edenčno v posebne zaščitne oblike, da se izognijo neujemljivim pokodki, v preteklosti pa so stavili izključno na spretnost stikl.

Priljubljen tudi v Prekmurju

Pandolo je bil žgodovinsko gledano razširjen na območju med Beneškami in Grežo, zgodilo se je že, da so celo britanski turisti, ki so si v Kopru ogledali igro, spomnili, da so nekaj podobnega tudi sami igrali v otroštvi. »Pandolo je na ulic najverjetnejše pregnala igra v meniju in druga pomembna igra,« meni Martin. In kje vidi pravilnost te preproste igre za prihajajoče generacije, ki so vajene pred-

vsem virtualnega preživljanja prostega časa?«

»Ne moremo si zatiskati oči pred sodobno tehnološko dobo, a so veliko bolj dragoceno izkušnjo v realnem svetu, kjer so možnosti neposredno človeški stik. In pandomu ponudi prav to,« odvema. Po drugi strani pa, pogradi, lahko izkoristimo možnosti, ki jih daje tehnologija, da lahko komunicirajo in sodelovajo z podobnimi društvami v hrvšči, Istri, Dalmaciji in širšem evropskem prostoru. V zadnjem času se predvsem v meniju igra razširila tudi v Slovensko Konjice in Prekmurje. Tako je tudi na tistem koncu Slovenije lahko stiskali stare koprske narečne izraze, kot so cufi, fure campo, stricicola in podobno. Po oceni igra grandira v Sloveniji od 120 do 130 ljudi. NATASA ČEPAR

V zadnjem času so igralci pandola, ki igrajo v ebrami, edenčno v posebne zaščitne oblike, da se izognijo meriheljnim pokodkom.

Društvo Capris je leta 1993 organiziralo prvi turnir oživljevanja pandola na koprskem osrednjem trgu.

